

a hatalom nem marad örökre kezében ; éreznie kell, hogy a hatalommal vissza nem élhet ; de épen az a tudat, hogy a fejlődésben csak közbeeső láncszem, kell, hogy megacélozza akaratát és most magának követelje a vezetőserepet.

Társadalmunk ma ismét válságos idők forgatagában áll. A neoromanticizmus, hisszük, a súlyos küzdelmek és nagy erőfeszítés árán meg fogja hozni mindannyiunk legföltettebb kincsének, nemzetünknek és fajunknak megújítását. Veszélyek azonban nemcsak a liberalizmus és demokrácia hívei részéről fenyegetnek. Ugyanilyen mértékben leselkednek a reakciós erők, készen arra, hogy elposványosítsák az új eszmeáramlatot. Ezek a régi erők máshol már jórészt elvesztették befolyásukat, ott nem veszélyeztethetik a neoromanticizmust. De nálunk pl. a hitbizományok ma is feudális jellegű hatalmasságok. Lássunk tisztán. Ezek a tényezők örömmel fogadják a neoromanticizmusnak multat tisztelő vonzódását és kiméletét ; pártfogolják, támogatják is az új világnézetet, de mindezt nem megértésből, hanem saját érdekeik önző védelméből teszik. A kérdés ez : elég erős lesz-e az értelmiség győzedelmeskedni a neoromanticizmus ezen nem őszinte pártfogóin? Ha igen, akkor biztos az új világnézet győzelme ; ha nem, akkor megújul a XIX. század első évtizedeinek története és egy új sivár, értelmetlen reakció fogja ideig-óráig béklyóiba verni társadalmunkat. Keserű kiábrándulás homályosítja majd akkor el a neoromanticizmushoz fűzött reményeinket és ismét vissza fogunk térni a meggyűlölt liberális-demokrata tanokhoz, hogy azok ragadjanak ki bennünket a tespedésből. Társadalmunk ezekhez a kapcsolatokat ismét a protestantizmus segítségével fogja megtalálni, amely ma önként szabaddá teszi a neoromanticizmus előtt a teret. Ekkor majd a protestantizmus, miként a XVIII. század végén és a negyvenes években, ismét irányító tényező lesz, hogy megkísérelje helyreigazítani azt, amit mások elrontottak. Ő azonban félre fogja vetni az értelmiséget s helyette a földműves és ipari munkássággal fog kezni, hogy ezt tegye a nemzet gerincévé. Ha ezt sikerül elérnie a nacionalizmus jegyében, nemzetünk további fennmaradása biztosítva lesz, bár forradalmak árán és a polgárság vezetőszeropének a társadalmi fejlődésből való kiesésével. Ha azonban késő lesz, szétbomlott társadalmunk elmerülhet a bolsevizmus tengerében.

Mályusz Elemér.

A Napkelet pályázata.

A Napkelet pályázata mindenütt feltűnést és érdeklődést keltett. A pályázattal kapcsolatban több kérdést intéztek hozzánk. Ezekre itt válaszolunk.

1. A tanulmánypályázatot azért nem kötöttük meg, hogy mindenki a maga tárgyköréből meríthesse anyagát. Foglalkozhat a tanulmány a modern magyar vagy külföldi irodalmak valamelyik nagyságával, irodalomtörténeti személlyel, irodalmi jelenséggel, esetleg egyes jelentékenyebb művekkel is. Nem annyira filológiai részleteket, mint a nagy összefüggéseket meg-

világító, s a dolgozótíró ítéleterejét próbára tevő műveket várunk.

2. A novella terjedelmét nem szabtuk meg, de az írónak éreznie kell, mikor lépte túl e szigorú és szűk műfaj korlátait. Kaptunk 80 oldalas pályaművet is. Akármilyen kívánatos volna a lappangó regények revíziója, ezekkel nem foglalkozhatunk. Kérjük a pályázókat, hogy két nyomtatott ívnl — 32 oldal — terjedelmesebb írást ne küldjenek be.

3. A pályadíjakat január elsején osztjuk szét a részben már közölt művek jelesei közt. Csak egy essayt, egy novellát s egy versfüzetet jutalmazunk. A jutalomdíj mindeniknél öt-

száz pengő. Amennyiben több egészen kiváló mű akadna, esetleg külön díjat is létesítünk.

4. Ha van megfelelő anyagunk, a versenyre bocsátott művek közlését már április elsején megkezdjük. Akinek kész munkája van, küldje be minél előbb, hogy a közlendő anyag az év végén össze ne torlódjon.

Beethoven és a magyarok. Irta : **Papp Viktor.** A szerző kiadása, Budapest, 1927. A Mesterek Mestere halálának multévi centenáriumán a világ hódolatából hazánk is méltó módon kivette a maga részét: alkotásának előkelő színvonalú tolmácsolásával, géniuszának a legékesebben szóló ajkáról elröppent magasztalásával. Az író-tollak is szinte vetélkedve szegődtek a nagy alkalom szolgálatába, tanulmányok, életrajzi adalékok, anekdotás feljegyzések siettek az emberi nem egyik legnagyobb büszkeségének nyomába. Mindezek rendre rámutattak azokra a száakra is, mik Beethovent életének második felében állandó baráti kapcsolatok formájában a magyarsághoz fűzték. E barátságok nagy tisztességet jelentenek lélekszámban csekély, de lelki értékekben épen nem szegény fajunkra nézve s bennök nem is voltunk pusztán elfogadók, — viszontok is voltunk: ez a föld s ennek jobb fiai évtizedeken át éber szeretettel, sok ihletéssel és hathatós segítségével kísérték az égi szellem földi vándorújtját. Beethoven egyetlen dalműve a hűség apoteózisa s a magyarságnak valóban nem lehet szemére vetni, hogy vele szemben bármikor is híján lett volna ily Fidelio-erényeknek.

Ennek a magyar hűdéltségnek terméke Papp Viktor pompás köntösben megjelentetett, gazdag kép- és hasonmásanyaggal ékesített műve is, a centenárius évnék nyilván legmaradóbb magyar emléke. Céljaul azt szabta meg, hogy Beethoven pályájának magyar vonatkozásait az elérhető teljességben egybefoglalja, ezek többé-kevésbé homályos részleteit a lehetőség tisztázza s az idevágó különböző források alapján bennünk töredékesen élő ismereteket — manapság kelendő kifejezéssel élve — mintegy «feltudatosítsa». S nem is támaszkodik pusztán a már eddig felmerült ismeretanyagra, ezt az anyagot jelentékeny mértékben meg is növeli. Bejárta azo-

kat a tájakat s azokat a főúri otthonokat, melyeket Beethoven ott-tartózkodása megszentelt, szorgos helyrajzi és levéltári kutatásokat végzett, talált is sok új, hiteles dokumentumot, ilyenek hiányában pedig nem egyszer szerencsés, lélektanilag igen helytálló hozzávetésekkel szól bele egyes vitás, adatszerény immár talán soha többé nem bizonyítható kérdésekbe.

Kezdve annak megállapításán, hogy a Beethoven I. ópuszára a bécsi Artariától kibocsátott felhívás (1795) százhuszonegy aláírója között tizenhét magyar arisztokrata neve olvasható: rendre szemügyre veszi három évtized minden szóbakerülhető magyarérdékű mozzanatát. A Major Ervin kutatásai alapján kétségtelen bizonyosságú, 1800 május 7-iki várszínházi hangverseny körülményeit fürkészve természetesen adódó átmenettel bevezet a Brunsvik-család körébe. E nagy érzelmi fontosságú és tartós kapcsolat fejtegetése során rátér a «halhatatlan kedves» örök problémájára is. Végleges megoldást nem ad, ilyennek lehetőségében nem is bízik, de a belső valószínűség alapján a Romain Rolland felfogása mellé szegődik, ki Brunsvik Teréz műzsai szerepét fogadja el.

A könyvnek új közlésekben leggazdagabb szakasza a *Beethoven és az Esterházyak* című fejezet. Ez a C-dur mise keletkezésének s bemutatásának körülményeire vet sok eddigi félreértést és mende-mondát eloszlató világosságot. A hercegi levéltár átböngészése itt elsőrangú iratokkal jutalmazta meg a fáradhatatlan kutatót. Első közlésben adhat egy időig merőben ismeretlen, fontos Beethoven-levelet, biztos értesülésre bukkán a mester kismartoni elszállásolása felől, közzétéheti a C-dur misét a bemutatón megszólaltató zenekar hiánytalan tagnévsorát, s megtalálja a kastély úrnőjének, Esterházy Miklósné Lichtenstein Mária hercegnének egy eddig ismeretlen levelét, mely már a VII. szimfónia Beethovenjének hódol. E nagyértékű *trouaille*-okon kívül még egy egész csomó levéltári darabbal ismertet meg ez a mindenre kiterjedő figyelemmel írt fejezet; ezek Beethoven s a zenekari tagok anyagi ügyeire vonatkoznak.

A legapróbb részletekig menő áttekintést kapunk a pesti Királyi Városi Színháznak megnyitására készült Beethoven-kompozíciók (*Ungarns erster Wohlthäter és Die Ruinen von Athen*) keletkezésének és színrekerültének|kő-